

Glyphosat godkendt de næste 10 år

Flere afstemninger de sidste tre år, appelkomiteer og 180.000 siders dokumenter skulle der til før EU-kommissionen i efteråret 2023 godkendte glyphosat for en ny periode.

≡ Peter Hartvig, Aarhus Universitet, Flakkebjerg

Glyphosat er verdens mest anvendte ukrudtsmiddel, og med god grund. Det er billigt, effektivt overfor rigtig mange ukrudtsarter og regnes for et af de mest miljøvenlige og ufarlige pesticider for dyr og mennesker. Men de sidste 6-8 år har stoffet været i modvind mange steder. Det startede med en rapport fra verdenssundhedsorganisationen WHO, der vurderede, at glyphosat "sandsynligvis er kræftfremkaldende". Påstanden er sidenhen skudt ned af flere, bl.a. af den europæiske fødevarerikkerhedsorganisation EFSA, der i et resumé af de 180.000 siders rapport skriver: "EFSA did not identify any critical areas of concern in the assessment of glyphosate".

Det har imidlertid ikke holdt skeptikerne tilbage, og mange lande valgte simpelthen ikke at tage stilling sidste gang, i oktober 2023, da den endelige afstemning om glyphosat skulle stå. Om det skyldes pres fra kritikere vides ikke, men store lande som bl.a. Tyskland, Frankrig og Italien undlod simpelthen at stemme. Dette medførte, at der ikke kunne mønstres et såkaldt "kvalificeret flertal", selvom hovedparten af EU-landene stemte for, mens kun tre stemte imod. Ved et kvalificeret flertal tæller landenes befolkningstal nemlig også med, og derfor får det forholdsvis stor betydning, når de største lande ikke stemmer.

Så den godkendelse, som kommissionen selv endte med at stå bag, er lidt et kompromis, hvor man forsøger at imødekomme nogle af de betænkeligheder, der vejer tungest. Der er således fra kommissionen foreslået forskellige betingelser, som bør indgå når landene skal godkende de enkelte produkter. Processen er som bekendt, at først godkendes aktivstoffet i EU (hvilket er sket nu for glyphosat). Herefter skal de enkelte lande godkende de enkelte produkter (handelsnavne). Et af de væsentligste betingelser, der skal indgå i vurderingen af de enkelte produkter, er hensynet til biodiversitet. Det endte med ikke at indgå i vurderingen i glyphosat, fordi man i øjeblikket simpelthen ikke har en fremgangsmåde, der kan vurdere pesticiders indirekte effekt på biodiversitet. Hvornår den måtte være på plads, er usikkert, men når den er, vil det betyde nye krav til ansøgere.

Øgede bufferzoner

Flere af de nye betingelser, som kommissionen har foreslået, får ingen indflydelse på anvendelsen i juletræer. Det gælder f.eks. nedvisning af afgrøder før høst eller brug på offentlige arealer som parker, skoler, sportsfaciliteter mv. Flere af disse foreslåede forbud er allerede indført i Danmark. Dette gælder også forbud mod ikke-professionel anvendelse, som var et andet forslag fra kommissionen.

Derimod vil man nok fremover forvente øgede bufferzoner til vandmiljø og §3 områder, hvilket vil påvirke både landbrugs- og juletræproduktion. Tilsvarende anbefaler kommissionen,

at der fastlægges begrænsninger på antal sprøjtninger og anvendelsestidspunkt samt en maksimal dosering. De produktgodkendelser, der er kommet i efteråret 2023, indeholder bufferzoner på 5-20 meter afhængig af dosering. Dette må vi forvente også bliver praksis fremover. Hvad angår dosering i juletræer, så synes det ikke berørt i de nyeste godkendelser. Derimod har mange produkter fået en begrænsning til kun at måtte anvendes ved én årlig sprøjtning, og dette må forventes også at komme til at gælde i juletræer.

Det hedder sig også i godkendelsen af glyphosat, at landene er forpligtet til at tilskynde til anvendelse af alternativer, der kan nedbringe afhængigheden af pesticider. Dette er allerede en del af den Nationale Sprøjtemiddelstrategi 2022 – 2026, som Miljøstyrelsen har udarbejdet, og som et bredt politisk flertal i Folketinget står bag.

Glyphosat er verdens mest anvendte ukrudtsmiddel, og med god grund. Det er billigt, effektivt overfor rigtig mange ukrudtsarter og regnes for et af de mest miljøvenlige og ufarlige pesticider for dyr og mennesker.

Gå kemirummet igennem

På grund af det "turbulente" forløb, bl.a. med flere ændringer undervejs, har perioden for godkendelse af glyphosat produkter været forholdsvis kortvarige de senere år. Således findes der eksempler på glyphosat produkter, der har ændret navn og godkendelse, og dermed også registreringsnummer, hele fire gange inden for få år (se foto). Når firmaerne så ovenikøbet kun ændrer lidt ved produktnavnene hver gang, så kan det blive svært at bevare overblikket. Det må derfor på det stærkeste anbefales at gå

Den rigtige plante
På det rigtige sted
På det rigtige tidspunkt
Til den rigtige pris

Hjorthede
Planteskole A/S

kemirummet grundigt igennem for især glyphosat produkter og tjekke deres registreringsnumre og godkendelsesstatus. Det, der var godkendt i går, er det nødvendigvis ikke i dag.

Som bekendt har glyphosat flere anvendelser i juletræer:

1. Til forberedelse af kultur.
2. Bredsprøjtning hen over kulturer i efteråret.
3. Bredsprøjtning hen over kulturer i foråret.
4. Afskærmet sprøjtning i rækkellemrum i vækstsæsonen.
5. Bredsprøjtning hen over kulturer i sommerperioden.

Flere produkter er regelret godkendt fra firmaerne til anvendelse 1 og 2. Tilsvarende har et stigende antal produkter også egen firmagodkendelse til anvendelse 4, men vær opmærksom på at flere af disse kun er til anvendelse om efteråret. Anvendelse 3 og 5 er der derimod kun få produkter godkendt til. Disse godkendelser er såkaldte "mindre anvendelser", hvilket bl.a. betyder, at firmaet fraskriver sig ansvar for eventuelle skader på juletræerne. Brugsanvisning til mindre anvendelser kan rekvireres hos Danske Juletræer. 📄

Vær opmærksom på beslægtede produkter, da de har forskellige udløbsdatoer. Dunk nummer 1 fra venstre er Glyphomax HL (reg. nr. 756-2). Dette produkt er forbudt fra 31/12 2023. Dunk nummer 2 og 3 fra venstre er henholdsvis Glyphomax 48 HL (reg. 756-7) og Glyphomax 480 SL (reg. 756-8). De er forbudte fra henholdsvis 30/11 2024 og 31/12. Dunk nummer 4 fra venstre er Glyphomax 480 HL, som blev godkendt i efteråret 2023. Dette produkt ventes at fortsætte, og er foreløbig godkendt til 31. december 2025. (Fotos: Carsten Fabricius, SEGES).